

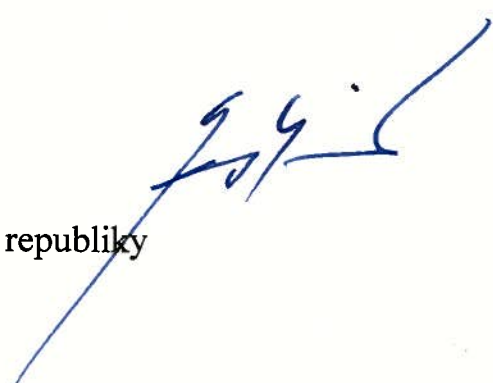
Prezident Slovenskej republiky

Číslo: 2945-2011-BA

ROZHODNUTIE
prezidenta Slovenskej republiky

o vrátení zákona z 1. decembra 2011, ktorým sa mení a dopĺňa zákon
č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona
č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon)
v znení neskorších predpisov v znení neskorších predpisov

Predkladá:
Ivan Gašparovič
prezident Slovenskej republiky

Bratislava 19. decembra 2011

I

Podľa čl. 102 ods. 1 písm. o) Ústavy Slovenskej republiky vraciam Národnej rade Slovenskej republiky zákon z 1. decembra 2011, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov v znení neskorších predpisov (ďalej len „schválený zákon“).

Navrhujem, aby Národná rada Slovenskej republiky pri opätovnom prerokovaní zákon schválila so zmenami, ktoré sú uvedené v časti III.

II

1. Podľa čl. I ôsmeho bodu § 72 ods. 2 prvej vety schváleného zákona verejný poskytovateľ sociálnej služby určuje sumu úhrady za sociálnu službu, spôsob jej určenia a platenia úhrady zmluvou podľa § 74 (teda zmluvou o poskytovaní sociálnej služby) v súlade so všeobecne záväzným nariadením obce alebo vyššieho územného celku, najviac vo výške ekonomicky oprávnených nákladov, ak sa v druhej vete neustanovuje inak.

Podľa čl. I ôsmeho bodu § 72 ods. 2 druhej vety schváleného zákona sumu úhrady za sociálnu službu uvedenú v § 34 až 41 poskytovanú plnoletej fyzickej osobe obec alebo vyšší územný celok určí vo všeobecne záväznom nariadení tak, aby suma úhrady za túto sociálnu službu poskytovanú v rozsahu podľa § 15 ods. 1 bola najmenej vo výške 50 % priemerných ekonomicky oprávnených nákladov spojených s poskytovaním tejto sociálnej služby u verejných poskytovateľov sociálnej služby porovnateľného druhu a formy sociálnej služby v územnom obvode príslušnej obce alebo vyššieho územného celku za predchádzajúci rozpočtový rok, v prepočte na mesiac a na prijímateľa sociálnej služby, na počet hodín alebo úkonov opatrovateľskej služby.

Podľa § 72 ods. 2 platného a účinného zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 445/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov verejný poskytovateľ určuje sumu úhrady za sociálnu službu, spôsob jej určenia a platenia úhrady zmluvou podľa § 74 v súlade so všeobecne záväzným nariadením obce alebo vyššieho územného celku, najviac vo výške ekonomicky oprávnených nákladov. Verejným poskytovateľom sociálnej služby je za podmienok ustanovených zákonom č. 448/2008 Z. z. v znení neskorších predpisov obec, právnická osoba zriadená obcou alebo založená obcou a právnická osoba zriadená vyšším územným celkom alebo založená vyšším územným celkom (§ 3 ods. 3 zákona č. 448/2008 Z. z. v znení neskorších

predpisov).

Podľa § 72 ods. 8 prvej vety platného a účinného zákona č. 448/2008 Z. z. prijímateľ sociálnej služby uvedenej v § 31 a § 34 až 41 je povinný platiť úhradu za poskytovanú sociálnu službu podľa svojho príjmu a majetku. Sociálnymi službami uvedenými v § 31 a § 34 až 41 sú pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa a podpora zosúlad'ovania rodinného života a pracovného života (§ 31), poskytovanie sociálnej služby v zariadení podporovaného bývania (§ 34), v zariadení pre seniorov (§ 35), v zariadení opatrovateľskej služby (§ 36), v rehabilitačnom stredisku (§ 37), v domove sociálnych služieb (§ 38), v špecializovanom zariadení (§ 39), v dennom stacionári (§ 40) a poskytovanie opatrovateľskej služby (§ 41).

Podľa čl. I deviateho bodu schváleného zákona v § 72 ods. 8 v druhej vete sa vypúšťajú slová „a majetok“. Podľa § 72 ods. 8 druhej vety platného a účinného zákona č. 448/2008 Z. z. príjem a majetok na účely určenia úhrady za sociálnu službu sa posudzuje podľa osobitného predpisu, ktorým je zákon č. 447/2008 Z. z. o peňažných príspevkoch na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

V § 18 ods. 17 platného a účinného zákona č. 447/2008 Z. z. sa ustanovuje, že za majetok fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím sa na účely poskytovania peňažných príspevkov na kompenzáciu považujú nehnuteľné veci a hnutel'né veci vo vlastníctve fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím vrátane peňažných úspor okrem majetku uvedeného v odseku 19 a ak to ich povaha pripúšťa, aj práva a iné majetkové hodnoty. Majetok fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím sa preukazuje podľa stavu majetku v čase podania žiadosti o peňažný príspevok na kompenzáciu. Za hodnotu majetku fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím možno považovať len podiel majetku pripadajúci na túto fyzickú osobu.

Z § 18 ods. 18 prvej vety platného a účinného zákona č. 447/2008 Z. z. vyplýva, že fyzická osoba, ktorá žiada o peňažný príspevok na kompenzáciu okrem fyzickej osoby, ktorá žiada o peňažný príspevok na opatrovanie, a fyzická osoba, na ktorej opatrovanie sa príspevok žiada, vyhlasuje na osobitnom tlačive uvedenom v prílohe č. 15, či hodnota majetku, ktorý vlastní, je vyššia ako 39 833 eur.

Podľa § 18 ods. 19 platného a účinného zákona č. 447/2008 Z. z. za majetok fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím sa nepovažujú

- a) nehnuteľnosť, ktorú užíva na trvalé bývanie,
- b) poľnohospodárska pôda, ktorú užíva pre svoju potrebu,
- c) hnutel'né veci, ktoré tvoria nevyhnutné vybavenie domácnosti, hnutel'né veci, ktorými sú ošatenie a obuv a hnutel'né veci, na ktoré sa poskytna jednorazová dávka v hmotnej núdzi alebo peňažný príspevok na kompenzáciu,
- d) osobné motorové vozidlo, ktorého je držiteľom alebo vlastníkom a fyzická osoba ho využíva na individuálnu prepravu z dôvodu ťažkého zdravotného

postihnutia,

e) hnutelné veci, ak by bol ich predaj alebo iné nakladanie s nimi v rozpore s dobrými mravmi.

Na úplnosť treba uviesť, že podľa § 18 ods. 3 písm. k) platného a účinného zákona č. 447/2008 Z. z. za príjem sa na účely kompenzácie nepovažuje príjem získaný z predaja hnutelných a nehnuteľných vecí uvedených v odseku 19.

Podľa čl. I desiateho bodu schváleného zákona § 72 sa dopĺňa odsekmi 11 až 18.

Podľa čl. I desiateho bodu § 72 ods. 11 schváleného zákona za majetok sa na účely platenia úhrady za poskytovanú sociálnu službu uvedenú v § 31 a 34 až 41 považujú nehnuteľné veci a hnutelné veci, vrátane peňažných úspor, a ak to ich povaha pripúšťa, aj práva a iné majetkové hodnoty, ktorých súčet hodnoty je vyšší ako suma 10 000 eur. Prijímateľ sociálnej služby a fyzické osoby uvedené v § 73 ods. 10 (rodičia a deti) preukazujú na účely posúdenia majetok, ktorý vlastní v čase podania žiadosti o uzatvorenie zmluvy o poskytovaní sociálnej služby a počas poskytovania sociálnej služby. Za majetok prijímateľa sociálnej služby a fyzických osôb uvedených v § 73 ods. 10 (rodičov a detí) možno považovať len podiel majetku pripadajúci na tohto prijímateľa sociálnej služby a na tieto osoby.

Podľa čl. I desiateho bodu § 72 ods. 12 schváleného zákona skutočnosť, či súčet hodnoty posudzovaného majetku presahuje sumu 10 000 eur, sa preukazuje na osobitnom tlačive uvedenom v prílohe č. 4b s osvedčeným podpisom. Ak sú pochybnosti o hodnote majetku, obec alebo vyšší územný celok zabezpečí overenie jeho hodnoty znaleckým posudkom a uhradí náklady súvisiace s vyhotovením tohto posudku. Prijímateľ sociálnej služby a fyzické osoby uvedené v § 73 ods. 10 sú povinní pri vypracovaní znaleckého posudku umožniť znalcovi vykonať obhliadku majetku a predložiť doklady týkajúce sa majetku.

Podľa čl. I desiateho bodu § 72 ods. 13 schváleného zákona na účely platenia úhrady za poskytovanú sociálnu službu sa neprihliada na tento majetok:

a) nehnuteľnosť, ktorú prijímateľ sociálnej služby užíva na trvalé bývanie, ak odsek 14 neustanovuje inak,

b) nehnuteľnosť, ktorú užívajú na trvalé bývanie

1. manžel (manželka) prijímateľa sociálnej služby,

2. deti prijímateľa sociálnej služby,

3. rodičia prijímateľa sociálnej služby,

4. iná fyzická osoba na základe práva zodpovedajúceho vecnému bremenu,

c) poľnohospodársku pôdu a lesnú pôdu, ktorú prijímateľ sociálnej služby užíva pre svoju potrebu,

d) garáž, ktorú prijímateľ sociálnej služby preukázateľne užíva,

- e) hnutel'né veci, ktoré tvoria nevyhnutné vybavenie domácnosti, hnutel'né veci, ktorými sú ošatenie a obuv a hnutel'né veci, na ktoré sa poskytnú jednorazová dávka v hmotnej núdzi alebo peňažný príspevok na kompenzáciu sociálnych dôsledkov ťažkého zdravotného postihnutia,
- f) osobné motorové vozidlo, ktoré sa využíva na individuálnu prepravu z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia,
- g) hnutel'né veci, ak by bol ich predaj alebo iné nakladanie s nimi v rozpore s dobrými mravmi.

Podľa čl. I desiateho bodu § 72 ods. 14 schváleného zákona na účely platenia úhrady za celoročnú pobytovú sociálnu službu uvedenú v § 34 (zariadenie podporného bývania), § 35 (zariadenie pre seniorov), § 38 (domov sociálnych služieb) a § 39 (špecializované zariadenie) sa prihliada aj na nehnuteľnosť, ktorú prijímateľ sociálnej služby užíva na trvalé bývanie pred začatím poskytovania sociálnej služby.

Podľa čl. I desiateho bodu § 72 ods. 16 schváleného zákona na účely platenia úhrady za poskytovanú sociálnu službu sa pri posudzovaní nehnuteľného majetku prihliada aj na predaj tohto nehnuteľného majetku prijímateľom sociálnej služby alebo na iný právny úkon prijímateľa sociálnej služby, ktorým sa zmenšil majetok bez primeraného protiplnenia. Rozhodujúce obdobie, za ktoré sa prihliada na predaj nehnuteľného majetku alebo iný právny úkon, ktorým sa zmenšil nehnuteľný majetok prijímateľa sociálnej služby bez primeraného protiplnenia, je obdobie piatich po sebe nasledujúcich kalendárnych rokov, ktoré predchádzajú kalendárnemu roku, v ktorom sa príjem a majetok na účely platenia úhrady podľa odsekov 8, 11 až 18 posudzuje. Hodnota nehnuteľného majetku podľa prvej vety je všeobecná hodnota majetku podľa osobitného predpisu určená ku dňu predaja alebo uskutočnenia iného právneho úkonu prijímateľa sociálnej služby, ktorým sa zmenšil jeho nehnuteľný majetok bez primeraného protiplnenia.

Z citovaných ustanovení schváleného zákona, v porovnaní s platnou a účinnou zákonnou úpravou, vyplýva, že problematika týkajúca sa určenia úhrady za sociálnu službu je upravená pre prijímateľa sociálnej služby podstatne nepriaznivejšie. Pri určovaní úhrady sa má totiž prihliadať nielen na súčasný príjem a súčasný majetok prijímateľa sociálnej služby v čase podania žiadosti o uzatvorenie zmluvy o poskytovaní sociálnej služby, ale aj na majetok prijímateľa sociálnej služby a osôb uvedených v § 73 ods. 10, teda ich rodičov alebo detí, ak hodnota posudzovaného majetku presahuje sumu 10 000 eur a na príjem získaný predajom nehnuteľného majetku v posledných piatich rokoch. Tento majetok sa má posudzovať po celý čas poskytovania sociálnej služby.

V čl. I tridsiatom šiestom bode § 110a ods. 1 druhej vete schváleného zákona sa ustanovuje, že u fyzických osôb, ktorým sa začala sociálna služba poskytovať najneskôr do 31. decembra 2011, sa na účely platenia úhrady za poskytovanú sociálnu službu pri posudzovaní príjmu a majetku postupuje podľa zákona účinného od 1. januára 2012, ak po 31. decembri 2011 došlo k zmene

rozhodujúcich skutočností, ktoré majú vplyv na určenie výšky úhrady za poskytovanú sociálnu službu, s výnimkou posudzovania majetku podľa § 72 ods. 16 až 18.

Z uvedeného vyplýva, že schválený zákon, ktorý má nadobudnúť účinnosť 1. januára 2012 (čl. II schváleného zákona), pôsobí spätne tým, že na účely platenia úhrady za poskytovanú sociálnu službu umožňuje, aby sa príjmy a majetok uvedený v § 72 platnej a účinnej zákonnej úpravy posudzovali podľa zákona účinného od 1. januára 2012. To znamená, že spätne mení právne vzťahy založené a existujúce podľa platnej a účinnej zákonnej úpravy.

2. Podľa čl. I trinásteho bodu § 73 ods. 18 schváleného zákona odseky 1 až 8 sa nepoužijú, ak prijímateľ sociálnej služby uvedenej v § 34 až 41 vlastní majetok uvedený v § 72 ods. 11 až 15.

Podľa čl. I trinásteho bodu § 73 ods. 19 prvej vety schváleného zákona odseky 1 až 8 sa nepoužijú, ak prijímateľ sociálnej služby uvedenej v § 34 až 41 predal nehnuteľný majetok v období piatich po sebe nasledujúcich kalendárnych rokov, ktoré predchádzajú kalendárnemu roku, v ktorom sa jeho príjem a majetok posudzuje podľa § 72 ods. 8, 11 až 18, a to až do vyčerpania sumy získanej z predaja tohto nehnuteľného majetku na účely platenia úhrady za poskytovanú sociálnu službu.

V § 73 ods. 1 až 5 platného a účinného zákona č. 448/2008 Z. z. sa ustanovujú minimálne sumy, ktoré musia prijímateľovi sociálnej služby zostať mesačne z jeho príjmu po zaplatení úhrady za sociálnu službu, a to podľa druhu a formy sociálnej služby. Prijímateľovi sociálnej služby musí zostať mesačne z jeho príjmu po zaplatení úhrady za celoročnú pobytovú sociálnu službu najmenej 20 % (cca 37 eur), za týždennú pobytovú sociálnu službu 50 % (cca 94 eur), za ambulantnú sociálnu službu v zariadení s poskytovaním stravovania 70 % (cca 133 eur) sumy životného minima pre jednu plnoletú fyzickú osobu ustanovenej zákonom č. 601/2003 Z. z. o životnom minime a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, a za ambulantnú sociálnu službu v zariadení bez poskytovania stravovania najmenej 1,3 násobku sumy životného minima pre jednu plnoletú fyzickú osobu ustanovený zákonom č. 601/2003 Z. z. v znení neskorších predpisov (cca 247 eur).

Z citovaných ustanovení čl. I trinásteho bodu § 73 ods. 18 a 19 schváleného zákona teda vyplýva, že za podmienok uvedených v týchto ustanoveniach nemusí prijímateľovi z jeho príjmu po zaplatení úhrady za sociálnu službu zostať žiadna suma životného minima, dokonca hlboko pod touto sumou, a to až do vyčerpania sumy získanej z predaja tohto nehnuteľného majetku.

Z čl. I tridsiateho šiesteho bodu § 110a ods. 1 druhej vety vyplýva, že na fyzickú osobu, ktorej sa začala sociálna služba poskytovať najneskôr do 31. decembra 2011, sa na účely platenia úhrady za poskytovanú sociálnu službu len pri posudzovaní príjmu a majetku nebude postupovať podľa zákona

účinného od 1. januára 2012, a nie v prípade zostatkov po zaplatení úhrady za sociálnu službu.

3. Slovenská republika podľa čl. 1 ods. 1 prvej vety Ústavy Slovenskej republiky je aj právny štát. Podľa viacerých rozhodnutí Ústavného súdu Slovenskej republiky (napríklad PL. ÚS 36/95) „k imanentným znakom právneho štátu neodmysliteľne patrí aj požiadavka (princíp) právnej istoty a ochrany dôvery občanov v právny poriadok, súčasťou čoho je i zákaz spätného (retroaktívneho) pôsobenia právnych predpisov, resp. ich ustanovení“. V podmienkach demokratického štátu, kde vládnu zákony, a nie subjektívne predstavy ľudí, z požiadavky právnej istoty jednoznačne vyplýva záver, že právny predpis, resp. jeho ustanovenia pôsobia iba do budúcnosti, a nie minulosti. V prípade ich spätného pôsobenia by sa vážne porušila požiadavka na ich bezrozpornosť, ďalej na všeobecnú prístupnosť (poznateľnosť), čím by nevyhnutne dochádzalo k situácii, že ten, kto postupuje podľa práva by nemal žiadnu možnosť oboznámiť sa s obsahom budúcej právnej úpravy, ten kto konal, resp. postupoval na základe dôvery v platný a účinný právny predpis (jeho ustanovenie), nemôže byť vo svojej dôvere k nemu sklamaný. Zákaz retroaktivity je súčasťou ustálenej judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky.

Preto mám pochybnosti o súlade čl. I desiateho bodu § 72 ods. 14, trinásteho bodu § 73 ods. 18 a 19 a tridsiateho šiesteho bodu § 110a ods. 1 druhej vety schváleného zákona s čl. I ods. 1 prvou vetou Ústavy Slovenskej republiky.

4. Treba tiež uviesť, že vzhľadom na súčasnú ekonomickú situáciu, ceny tovarov a služieb vrátane ceny liekov, schválená zákonná úprava, podľa môjho názoru, bude mať negatívny dopad na prijímateľov sociálnej služby, prípadne na ich rodičov a deti, najmä s nízkymi dôchodkami a inými nízkymi príjmami. Dlhodobé zotrvávanie ich príjmu, po zaplatení úhrady za sociálnu službu, na úrovni blízkej sume životného minima, dokonca hlboko pod touto sumou, môže mať priamy dosah na ďalšie podstatné znižovanie životnej úrovne týchto osôb.

Na základe platnej a účinnej zákonnej úpravy môže verejný poskytovateľ určiť prijímateľovi sociálnej služby spravodlivú výšku úhrady, a to s prihliadnutím na jeho sociálnu situáciu a dostupnosť zariadení sociálnej služby.

Uvedomujem si tiež, že viaceré obce, najmä obce s nižším počtom obyvateľov nebudú môcť zo svojich rozpočtov uhrádzať zvýšené náklady na prevádzku svojich zariadení sociálnych služieb, čo môže viesť u sociálne najslabších skupín obyvateľov k nedostupnosti sociálnych služieb.

III

V nadväznosti na pripomienky uvedené v časti II navrhujem, aby Národná rada Slovenskej republiky pri opätovnom prerokúvaní schválila zákon s týmito zmenami:

1. V čl. I tridsiatom šiestom bode v nadpise sa slová „od 1. januára 2012“ nahrádzajú slovami „od 1. marca 2012“.
2. V čl. I tridsiatom šiestom bode v § 110a ods. 1 prvej vete sa slová „do 31. decembra 2011“ nahrádzajú slovami „do 29. februára 2012“.
3. V čl. I tridsiatom šiestom bode v §110a ods. 1 druhá veta znie: „U fyzických osôb, ktorým sa začala sociálna služba poskytovať najneskôr do 29. februára 2012, sa na účely platenia úhrady za poskytovanú sociálnu službu pri posudzovaní príjmu a majetku postupuje podľa zákona účinného od 1. marca 2012, ak po 29. februári 2011 došlo k zmene rozhodujúcich skutočností, ktoré majú vplyv na určenie výšky úhrady za poskytovanú sociálnu službu, okrem posudzovania majetku podľa § 72 ods. 14, 16 až 18; pri týchto fyzických osobách sa na účely platenia úhrady za poskytovanú sociálnu službu nebude postupovať podľa § 73 ods. 18 a 19 zákona účinného od 1. marca 2012.“.
4. V čl. I tridsiatom šiestom bode v § 110a ods. 2 a 3 sa slová „od 1. januára 2012“ nahrádzajú slovami „od 1. marca 2012“ .
5. V čl. I tridsiatom šiestom bode v § 110b sa slová „k 31. decembru 2011“ nahrádzajú slovami „k 29. februáru 2012“ a slová „od 1. januára 2012“ sa nahrádzajú slovami „od 1. marca 2012“.
6. V čl. I tridsiatom šiestom bode v § 110c ods. 1 sa slová „do 31. decembra 2011“ nahrádzajú slovami „do 29. februára 2012“, slová „po 1. januári 2012“ sa nahrádzajú slovami „po 1. marci 2012“ a slová „od 1. januára 2012“ sa nahrádzajú slovami „od 1. marca 2012“.
7. V čl. I tridsiatom šiestom bode v § 110c ods. 2 sa slová „do 31. decembra 2011“ nahrádzajú slovami „do 29. februára 2012“, slová „po 31. decembri 2011“ sa nahrádzajú slovami „po 29. februári 2012“, slová „k 31. decembru 2011“ sa nahrádzajú slovami „k 29. februáru 2012“ a slová „od 1. januára 2012“ sa nahrádzajú slovami „od 1. marca 2012“.
8. V čl. I tridsiatom šiestom bode v § 110c ods. 3 sa slová „do 31. januára 2012“ nahrádzajú slovami „do 31. marca 2012“.

9. V čl. I tridsiatom šiestom bode v § 110d sa slová „od 1. januára 2012“ nahrádzajú slovami „od 1. marca 2012“.

10. Čl. II znie:

„Čl. II

Tento zákon nadobúda účinnosť 1. marca 2012.“.

Bratislava 19. decembra 2011